

Socialdemokraterna

MOTION
2001-03-29

Motion om möjligheterna att erbjuda vård till patienter som betalas med försäkringar eller annan privat finansiering

De allra flesta i vårt land ser allemansrätten i den svenska sjukvården som en omistlig tillgång. De känner en trygghet i att de med sina skattepengar byggt upp en sjukvård som har en högre kvalitet än i de flesta andra länder och som tar emot sina patienter utan att fråga efter betalningsförmåga eller eventuell försäkring.

Men alltfler människor ger uttryck för en växande oro för att utvecklingen inom vården leder bort från en vård för alla till en vård för de som kan betala för sig. Denna växande oro har bland annat sin grund i kampanjer för privata sjukvårdsförsäkringar, som de privata försäkringsbolagen börjat genomföra. Bolagen försöker få arbetsgivare att teckna försäkringar för att vissa anställda ska få vård på andra villkor än övriga medborgare. Människors oro förstärks dessutom av utförsäljning av akutsjukhus till företag som drivs med privat vinstintresse.

För att kampanjerna för en försäkringsfinansierad vård ska vara framgångsrika, krävs att försäkringsbolagen kan köpa behandling och vårdplatser på svenska sjukhus. Hittills har de privata försäkringarna varit kopplade till de sjukhus som också varit privat finansierade. Men för att få tillgång till fler vårdplatser arbetar försäkringsbolagen intensivt för att också de sjukhus som är finansierade med skattemedel ska vika en del av sin vård till bolagens kunder. Även inom Stockholms läns landsting förekommer en diskussion om detta.

Det är dock Sveriges riksdag som bestämmer efter vilka principer den svenska sjukvården ska utvecklas. Landstingens ansvar är att möta patienternas krav på hög kvalitet och tillgänglighet, klara finansieringen, planera, prioritera och förnya organisationen. Men inget landsting kan frångå det nationella regelverket.

I Hälso- och sjukvårdslagens 2 § sista meningen stadgas att ”Den som har det största behovet av hälso- och sjukvård skall ges företräde till vården”. De patienter som skulle erhålla vård med en försäkringslösning eller annan extern finansiering efterfrågar i realiteten en annan prioritering än den som erbjuds i den sjukvård som drivs i enlighet med hälso- och sjukvårdslagen. Tanken bakom en försäkring grundar sig just på önskemålet om att få en förbättrad tillgång till vård. Detta är i grunden en annan prioritering än den som anges i hälso- och sjukvårdslagen.

Landstingets möjlighet att inom sina sjukhus erbjuda vård till patienter med extern finansiering regleras dock inte primärt av hälso- och sjukvårdslagen utan av kommunallagen. Grundregeln utgörs av den så kallade självkostnadsprincipen, vilket innebär att landstingen inte får sätta avgifter så högt att en verksamhet går med

vinst. Om inget annat anges i speciallag medför kommunallagen att landstingets skyldigheter omfattar de egna medlemmarna, att dessa inte skall åläggas avgifter utöver självkostnaden och att landstingen i princip inte får ägna sig åt affärsdrivande verksamhet.

I förarbetena till kommunallagen anges att verksamhet till andra än medlemmar i landstinget kan bedrivas vid tillfällig överkapacitet. Hälso- och sjukvårdslagens angivelse om prioriteringsgrund är dock giltig vad gäller privat försäkringsfinansiering även i detta fall, eftersom med lagen svårförenliga bedömningar om prioritet skulle riskera uppstå med två olika patientkategorier.

Ett undantag från ovan refererade lagstiftning är bland annat att försäkringsfinansierad vård kan erbjudas utländska patienter i enlighet med en särskild reglering i exportlagstiftningen.

För oss socialdemokrater är sjukvården en av hörnstenarna i den generella välfärdspolitiken. Ett grundläggande krav är att god sjukvård ska vara tillgänglig för alla medborgare efter behov och på lika villkor. Den ska vara gemensamt och solidariskt finansierad och underställd medborgarnas kontroll. Tillgången till vård får inte bli en klassfråga där pengar till en privat försäkring blir avgörande.

Med tanke på den diskussion som förekommit inom delar av Stockholms läns landsting om att ta emot patienter med privat försäkringsfinansiering bör landstingsfullmäktige förtydliga vad som gäller genom ett aktivt beslut. Detta framstår som än mer angeläget med tanke på att landstingsstyrelsens ordförande vid ett flertal tillfällen uttalat att han anser att viss lagstiftning inte behöver efterföljas i landstingets verksamhet.

Landstingsfullmäktige föreslås besluta

att med undantag för grupper vars möjlighet till vård förskrivs i speciallagstiftning, fastslå att landstingsdrivna enheter för vård inte får upplåtas för vård av patienter med försäkringsfinansiering eller annan privat finansiering.

Stockholm den 29 mars 2001

Ingela Nylund Watz (s)

Elaine Kristensson (s)

Kenneth Sjökvist (s)

Anna Berger Kettner (s)